

Odborné vzdělávání

Ekologické zemědělství

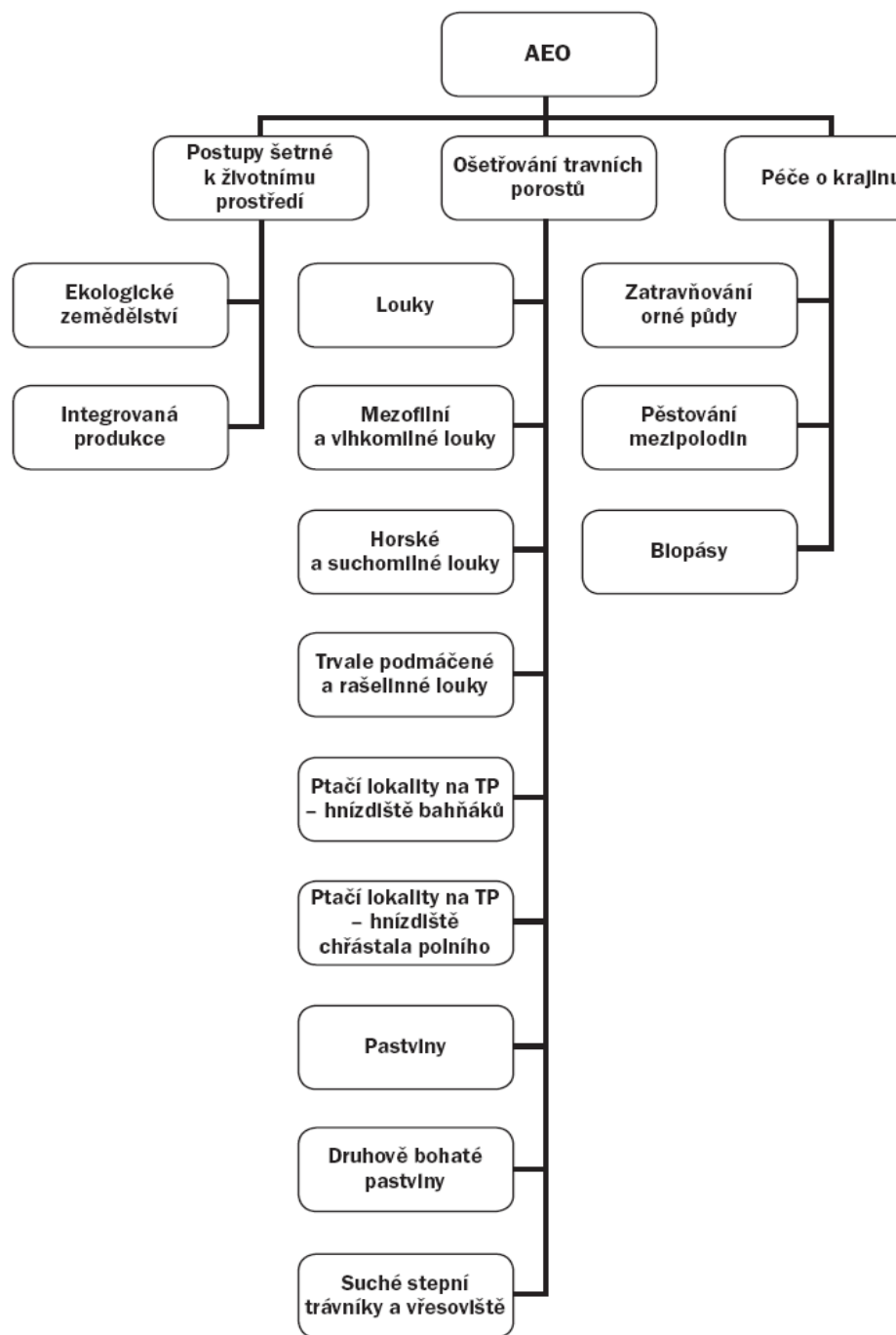
Dr. Ing. Petr Marada,
24. a 25.10.2013

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

Program

Ekologické zemědělství

- **Ekologické zemědělství je moderní formou obhospodařování půdy bez používání chemických vstupů s nepříznivými dopady na životní prostředí, zdraví lidí a zdraví hospodářských zvířat. Tento zemědělský produkční systém, který umožňuje produkovat vysoce kvalitní potraviny, je nedílnou součástí agrární politiky ČR.**
- Kromě produkce biopotravin přispívá ekologické zemědělství k lepším životním podmínkám chovaných zvířat, k ochraně životního prostředí a ke zvýšení biodiverzity prostředí.

Ministerstvo zemědělství

- je garantem dodržování pravidel pro ekologické zemědělství, a to jak národní, tak evropské legislativy.

MZe dále administruje státní podporu pro ekologické zemědělce v rámci národních dotací a Programu rozvoje venkova a

má v gesci realizaci strategických dokumentů rozvoje ekologického zemědělství. Formou finančních podpor se aktivně **se podílí na podpoře marketingu, osvěty a vzdělávání.**

Postup registrace pro podnikání v EZ

- Pravidla pro hospodaření jsou upravena naší i evropskou legislativou, konkrétně se jedná o [nařízení Rady \(ES\) č. 834/2007](#), [nařízení Komise \(ES\) č. 889/2008](#), [zákon č. 242/2000 Sb.](#), o ekologickém zemědělství a prováděcí vyhlášku č. 16/2009 Sb.
- Každý nový zájemce, který hodlá podnikat v ekologickém zemědělství (ekologický zemědělec, výrobce biopotravin, obchodník s biopotravinami, výrobce biokrmiv, dodavatel biosiv a biosadby a ekologický včelař), musí podat žádost o registraci na MZe.
- Vzory žádosti o registraci jsou uvedeny v panelu Formuláře. Rozsah žádosti je 1 strana. Žádost je možné si vyžádat také na příslušném útvaru MZe (**Iva Šípková**, tel. 221 812 025, iva.sipkova@mze.cz) nebo u kontrolních organizací. Ekologický včelař se registruje na stejném formuláři jako ekologický zemědělec.

Postup registrace v EZ

- Přílohou žádosti o registraci musí být vyjádření kontrolní organizace, že žadatel prošel vstupní kontrolou a plní podmínky zákona i nařízení.

V praxi je proto nezbytné postupovat tak, že:

- **žadatel nejdříve zkontaktuje příslušnou kontrolní organizaci, přihlásí se u ní ke kontrole a certifikaci,**
- **zavře s ní smlouvu o kontrole,**
- **kontrolní organizace provede vstupní kontrolu a**
- **poté vystaví příslušné potvrzení, které tvoří přílohu žádosti o registraci.**
- **Kontrolu provádí KEZ, ABCERT, BIOKONT, Bureau Veritas a UKZUZ**

Postup registrace v EZ

- V případě ekologických zemědělců vystaví MZe po podání žádosti o registraci informaci o zahájení přechodného období, případně rozhodnutí o registraci pro ekologické zemědělství (po uplynutí doby přechodného období). U ostatních osob podnikajících v ekologickém zemědělství vystaví MZe po podání žádosti rozhodnutí o registraci pro ekologické zemědělství.
- V případě **zvýšení nebo snížení výměry pozemků na ekofarmě**, nebo v případě **zařazení nového druhu zvířat do ekologického zemědělství nebo vyřazení stávajícího druhu**, je **ekologický zemědělec povinen tuto skutečnost písemně oznámit**. Vzhledem k tomu, že prováděcí vyhláškou není stanoven formulář pro oznamování změn, hlásí se změny na formulářích, které si lze vyžádat přímo u kontrolní organizace, která je pověřena ministerstvem výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství, a se kterou má ekologický zemědělec uzavřenu smlouvu (KEZ o.p.s., ABCERT AG, Bureau Veritas nebo Biokont CZ, s r.o.).

02 Co je ekologické zemědělství

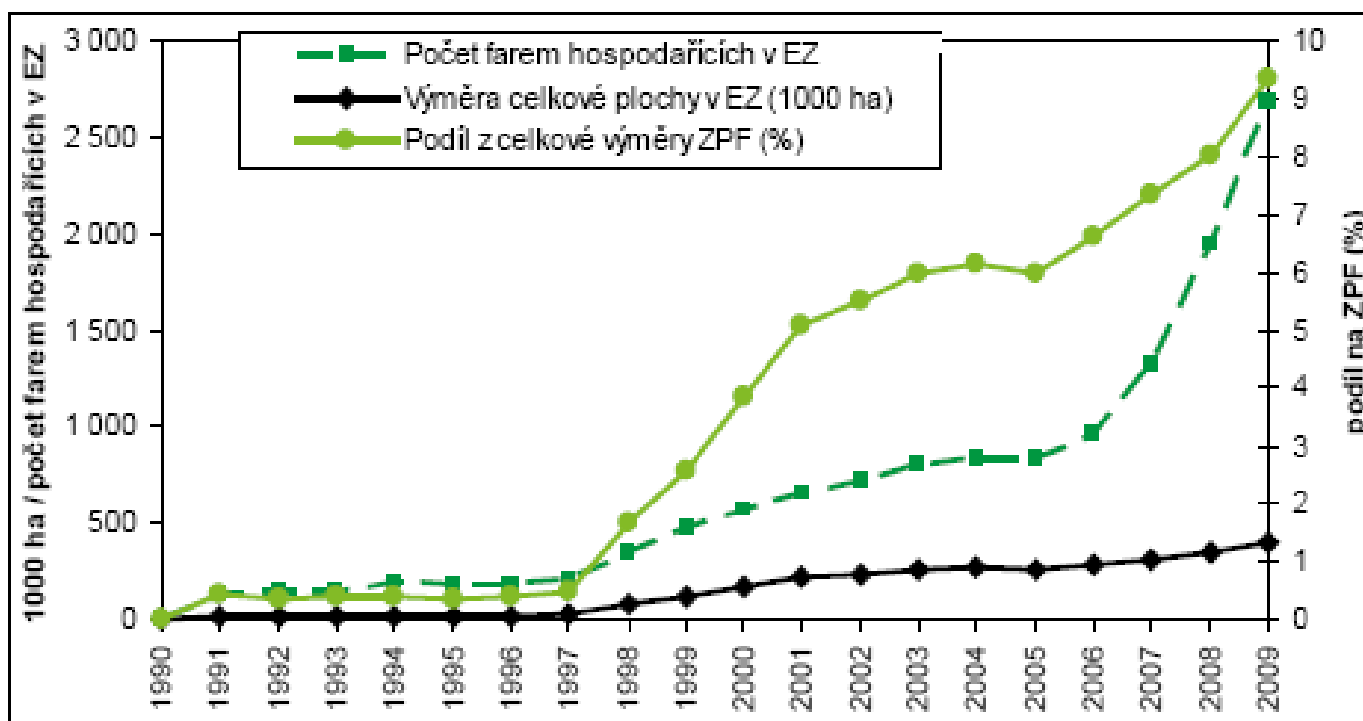
„Ekologické zemědělství je zemědělský produkční systém, který zachovává zdraví půd, ekosystémů a lidí. Místo využívání vstupů s nepříznivými dopady spoléhá na ekologické postupy, rozmanitost a koloběhy přizpůsobené místním podmínkám. Ekologické zemědělství je systémem hospodaření, které spojuje tradice, inovace a vědecký výzkum s cílem prospívat společnému prostředí a podporovat spravedlivé vztahy a dobrou kvalitu života všech zúčastněných.“ (citace IFOAM)

Vývoj hlavních trendů EZ

Graf 1 Vývoj počtu farem a celkové plochy v EZ a podílu na celkovém ZPF (1990–2009)

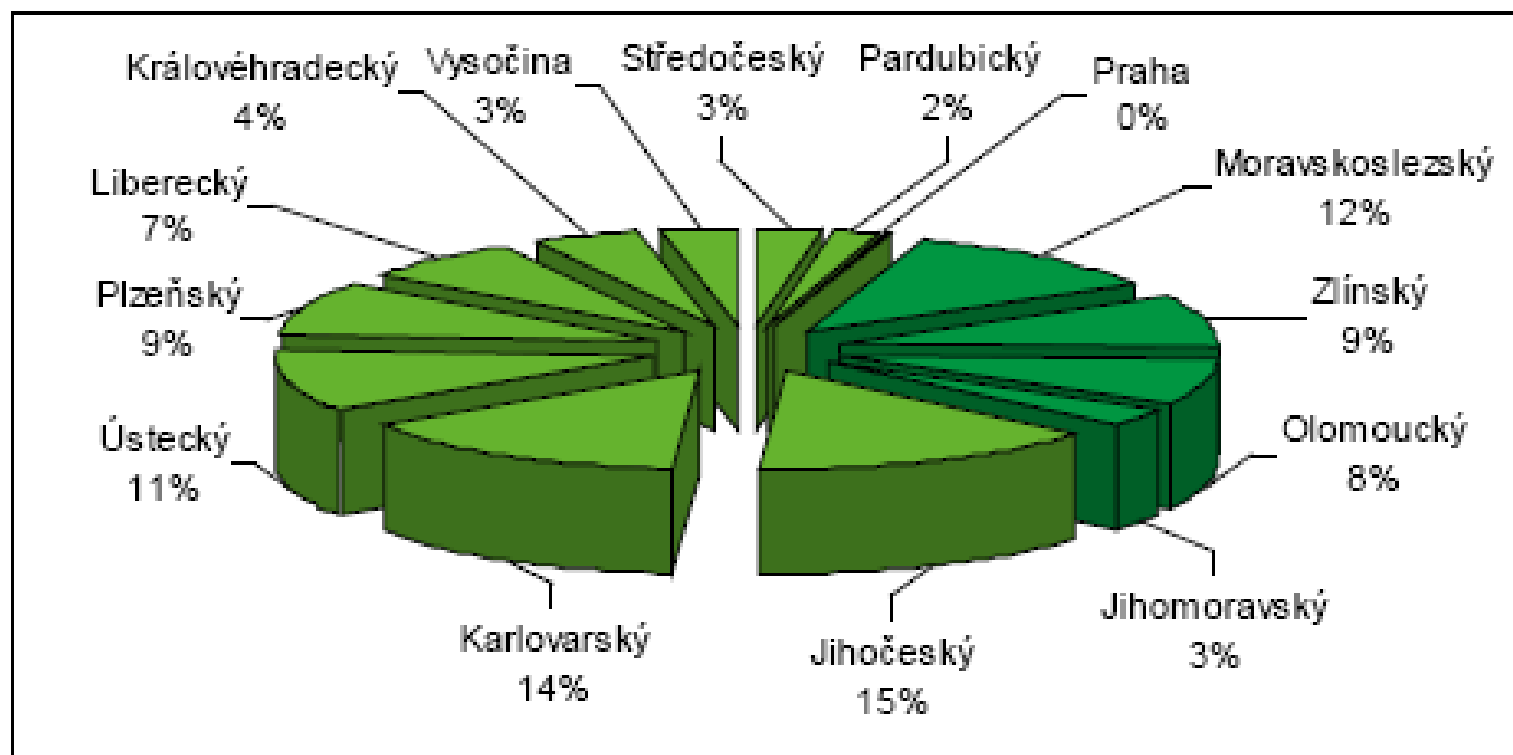

Zdroj: MZe (údaje k 31. 12. daného roku)

Podíl EZ na celkové výměře půdy v ČR dle krajů

Graf 5 Podíl krajů na celkové ploše v EZ v roce 2009

Co to je????

System řízení zemědělského podniku a produkce potravin, který spojuje

- osvědčené environmentální postupy,
- vysokou úroveň biologické rozmanitosti
- ochranu přírodních zdrojů
- uplatňování přísných norem pro dobré životní podmínky zvířat a
- způsob produkce v souladu s určitými požadavky spotřebitelů, kteří upřednostňují produkty získané za použití přírodních látek a procesů

O čem to je....?

- **Vznik motivovaly hlavní problémy konvenčního zemědělství**
- **uznávaná metoda u nás i v zahraničí**
- **přesně definovaná zákonem (nařízením rady...)**
- **pouze ekologičtí zemědělci mohou své produkty označovat jako BIO / EKO**
- **Šetrný způsob hospodaření kompenzován dotacemi**
- **Ekologické zemědělství , též organické, biologické, alternativní...**

Hlavní problémy konv zemědělství

- Používání agrochemikálií
- Chov hospodářských zvířat
- Skladování a zpracování potravin
- Změna struktury zemědělství a ekonomické situace rolníků
- Zemědělci obětí svého úspěchu

- Likvidace tradičních rodinných hospodářství
- Ztráta osobní zodpovědnosti zemědělce za vlastní půdu, majetek a chovaná zvířata

Používání agrochemie

Chov hospodářských zvířat

Skladování a zpracování potravin

Změna struktury zemědělství

Konečný důsledek industrializace zemědělství

- Význam zemědělství ve společnosti velmi poklesl
 - Patří ke skupinám s nejnižší životní úrovní
 - Zhoršila se kvalita potravin
 - Byla poškozena krajina a životní prostředí
- Zemědělci závislí na dotacích
 - Údržbu krajiny platí společnost, kterou toto stojí spoustu peněz

Přednosti a výhody eko zemědělství

- Konvenční zemědělství produkuje levněji
- Ekologické náklady jsou přesouvány na společnost
- Tyto náklady představují poškození vody, vzduchu, půdy, biologické rozmanitosti, krajiny a lidského zdraví
- Např. na 1 ha orné půdy a TTP představují ve Velké Británii 338 EU, v USA 80 EU a Německu 268 EU

- Ekolog zemědělství internalizuje řadu z těchto nákladů – např. nepoužíváním pesticidů a minerálních dusíkatých hnojiv
- Toto prodražuje ekologickou produkci
- Proto je státem kompenzována

Co plní ekologické zemědělství?

- Tzv. dvojí společenská role funkce
- Zajišťuje zvláštní trh odpovídající na společenskou poptávku po ekologických produktech
- Přináší veřejné statky přispívající k ochraně životního prostředí, dobrým životním podmínkám zvířat, jakož i rozvoji venkova

Trendy v ekologickém zemědělství

NOVÝ PRÁVNÍ PŘEDPIS

- právní předpis definující jasným způsobem pravidla ekologické produkce
- Pro rostlinnou, živočišnou a akvakulturní produkci, výrobu
- Pravidla pro sběr volně rostoucích rostlin a mořských řas
- Pravidla přechodu na ekologickou produkci
- Pravidla produkce zpracovávaných potravin, včetně vína, a krmiv...
- Přispět ke transparentnosti a důvěře pro spotřebitele
- Zajišťující řádné fungování vnitřního trhu s ekologickými produkty
- Zachování a oprávněnost důvěry spotřebitelů označené jako ekologické

**Nařízení rady (ES)
č. 834/2007, o
ekologické
produkci a
označování
ekologických
produktů a o
zrušení nařízení
(EHS) č. 2092/91**

Obecné zásady

Vhodné plánování a řízení biologických postupů založených na ekologických systémech využívající vlastní přírodní zdroje způsoby, které:

- Využívají živé organismy a mechanické způsoby produkce
- Provozují pěstování plodin a živočišnou produkci vázané na půdu nebo akvakulturu
- Vylučují používání GMO a produktů získaných z GMO
- Jsou založeny na posouzení rizik, a případně na použití bezpečnostních a preventivních opatření

Obecné zásady

- Omezení využívání vnějších vstupů; pokud je využití vnějších vstupů nutné nebo pokud neexistují vhodné řídicí postupy nebo způsoby, omezí se na:

- Vstupy z ekologické produkce
- Přírodní látky nebo látky z nich odvozené
- Minerální hnojivo s nízkou rozpustností

Obecné zásady

- Použití syntetických chemických látek je přísně omezené na vyjímečné případy, v nichž:
 - Neexistují vhodné postupy řízení a
 - Vnější „odpovídající“ vstupy nejsou na trhu dostupné
 - Použití „odpovídajících“ vnějších vstupů přispívá k nepřijatelným dopadům na ŽP

Další zásady a požadavky

Zvláštní zásady vztahované:

- na zemědělskou produkci
 - na zpracování ekologických potravin
 - Na zpracování ekologického krmiva
- Pravidla rostlinné produkce
 - Pravidla živočišné produkce
 - Produkty akvakultury
 - Produkty a látky používané v zemědělství a kritéria pro jejich schválení
 - Podmínky pro přechod
 - Produkce zpracovaného krmiva, potravin
 - Dále označování, kontrolní systém.....

Podpora ekologického zemědělství a výroby biopotravin

Základní dotace na plochu

- Orná půda 155 EUR/ha (rok 2008: 4086 Kč/ha)
- Trvalé travní porosty 71 EUR/ha (rok 2008: 1872 Kč/ha)
- Trvalé kultury 849 EUR/ha (rok 2008: 22383 Kč)
- Zelenina a speciální byliny 564 EUR/ha (rok 2008: 14869 Kč/ha)

Bodové zvýhodnění ekologicky hospodařících zemědělců v rámci podpor PRV

- I.1.1 Modernizace zemědělských podniků
- I.1.3 Přidávání hodnoty zemědělským produktům
- I.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců
- III.1.1. Diverzifikace činnosti nezemědělské povahy
- III.1.3 Podpora cestovního ruchu

Ekologické zemědělství po roce 2013

- **Travní porosty**
- **Trvalé kultury**
 - sady
 - sady intenzivní
 - sady ostatní
 - sady krajinnotvorné
 - vinice
 - chmelnice
- **Orná půda**
 - pěstování zeleniny a speciálních bylin
 - pěstování trav na semeno na orné půdě
 - odplevelování orné půdy dočasným zatravněním a úhorem
 - orná půda ostatní

Ekologické zemědělství po roce 2013

Právní základ pro poskytování podpory

- Čl. 30 nařízení o podpoře rozvoje venkova z EZFRV č. XY/2013;
- Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, nařízení Komise (ES) č. 889/2008;
- *Bude doplněn článek z prováděcího nařízení vztahující se k opatření*
- **V roce 2014 budou hrazeny pouze staré závazky podle čl. 36 a) bodu iv) NR 1698/2005.**

Odůvodnění podpory

- Ekologické zemědělství přispívá jako systém k **nižšímu zatížení přírodních zdrojů** (voda, půda, biodiversita, ovzduší a klima, spotřeba vstupů včetně energie), a tím **přináší veřejné statky**. Zajišťuje vysoký standard v tvorbě životních podmínek hospodářských zvířat.

Cíle opatření

- **Celkový cíl:** Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti klimatu.
- **Specifické cíle:** Zvýšit podporovanou plochu obhospodařovanou v rámci ekologického zemědělství. Zachování postupů ekologického hospodaření, tzn. podpořit přechod (zvýšit výměru) a zachovat stávající výměru.
- **Operativní cíle:** Podpora zemědělců hospodařících v systému ekologického zemědělství nebo v přechodném období, které je šetrné ke složkám životního prostředí a poskytuje základ pro produkci kvalitních surovin a potravin s vysokou přidanou hodnotou, splňujících nejvyšší požadavky na bezpečnost potravin. Ekologický způsob hospodaření dále zajišťuje vysoký standard v tvorbě životních podmínek hospodářských zvířat.

Způsobilé výdaje

- Podpora v rámci tohoto opatření se poskytuje **na hektar zemědělsky využité plochy** zemědělcům nebo skupinám zemědělců, kteří se dobrovolně zaváží k přechodu na postupy a způsoby ekologického zemědělství (přechodné období) či k zachování těchto postupů a způsobů, jak jsou vymezeny v nařízení Rady (ES) č. 834/2007. Toto hospodaření představuje řadu zásadních **omezení zejména v případě užívání vstupů (např. hnojiva a prostředky na ochranu rostlin) při hospodaření na půdě a v péči o hospodářská zvířata.**
- **Podpora je stanovena na základě ušlého příjmu a dodatečných nákladů, spojených s dodržováním závazku.**
- Platby jsou vázány jen na závazky nad rámec příslušných norem.
- Podpora v rámci tohoto opatření **nesmí krýt stejné závazky, na něž se vztahuje opatření týkající se Agroenvironmentálních-klimatických operací.**

Kritéria přijatelnosti

- Opatření Ekologické zemědělství je realizováno **v podobě pěti až sedmiletých závazků**,
- Žadatel plní podmínky souvisejících právních požadavků
- Zařadit lze pouze žadatele **bez souběžného konvenčního nebo integrovaného hospodaření**, podmínka se nevztahuje na kulturu zemědělské půdy rybník a na takové způsoby hospodaření, které na základě zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, nemohou být provozovány v systému ekologického zemědělství.
- Žadatel dodržuje podmínky cross compliance tj. GAEC, SMR, minimální požadavky pro použití hnojiv, minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin.
- Žadatel dodržuje podmínky stanovené pro daný závazek, včetně plnění nezbytných evidenčních povinností.
- Minimální výměra žadatelem obhospodařované půdy pro vstup do opatření Ekologické zemědělství činí **0,5 ha půdy vedené v LPIS**.
- Žadatel **každoročně v žádosti o dotaci uvede typ managementu a kulturu**, na kterou daný rok žádá o podporu.

Travní porosty

Podmínky poskytnutí podpory

- Předmětem podpory je půdní blok/díl půdního bloku s kulturou trvalý travní porost nebo travní porost evidovaný v evidenci zemědělské půdy na žadatele
- **dodržuje intenzitu chovu hospodářských zvířat** chovaných dle zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, v platném znění, uvedených v příloze č. XY *seznam kategorií hospodářských zvířat s přepočtem na DJ* každý den kontrolního období (od 1.6. do 31.10.) v rozmezí minimálně 0,3 DJ/ha trvalého travního porostu maximálně však 1,5 DJ/ha veškeré zemědělské půdy žadatele,
- **vede evidenci koní** dle zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat, v platném znění,
- **zajistí pokosení s odklizením biomasy nebo spasení travního porostu alespoň dvakrát ročně v termínech do 31. července a do 31. října,**

Travní porosty

- provádí do 30 dnů po skončení pastvy, nejpozději však do 31. prosince daného kalendářního roku **likvidaci nedopasků**, s výjimkou pozemků se střední svažitostí 10° a více,
- na území ZCHÚ, OP NP a Natura 2000, **provádí mulčování travního porostu pouze se souhlasným stanoviskem orgánu ochrany přírody**,
- mimo oblasti území ZCHÚ, OP NP, Natura 2000 může nahradit seč, popřípadě pastvu mulčováním nejvýše jednou za pět let, možnost provádění mulčování nedopasků po ukončení pastvy, nebo dodatečného mulčování po splnění podmínek sečí tímto není dotčena.

Sady

- Předmětem podpory je půdní blok/díl půdního bloku s kulturou sad evid v EZ
- V žádosti o dotaci žadatel uvede, zda žádá o dotaci na **sad obhospodařovaný v režimu intenzivního ovocnářství, sad ostatní, nebo sad krajínotvorný.**

Žadatel žádající o podporu hospodaření v ovocných sadech obhospodařovaných v **režimu intenzivního ovocnářství** dodržuje minimálně tyto postupy:

- podporu v sadech v režimu intenzivního ovocnářství žádá pouze na plochu s kulturou sad, na nichž se nachází **rovnoměrně rozložená výsadba podporovaných ovocných stromů v nízkých pěstitelských tvarech**, nebo ovocných keřů starší 3 let, uvedených v příloze XY, alespoň v minimální hustotě **250 meruněk nebo 400 ks ostatních peckovin nebo 600 ks jadrovin, nebo 2000 ks ovocných keřů** na hektar, za sad v režimu intenzivního ovocnářství ve smyslu tohoto opatření lze uznat pouze výsadbu ušlechtilých odrůd ovocných stromů, popřípadě keřů, nelze uznat výsadbu podnoží, s výjimkou druhů uvedených v příloze č. XY *seznam druhů ovocných stromů a keřů pěstovaných z podnoží,*

Sady intenzivní

- každoročně **sklidí a odveze produkci ovoce ze sadu**, s výjimkou případů fyto-sanitárních opatření,
- zajistí **mechanickou údržbu meziřadí a příkmenného pásu do 31. srpna**, produkce jiných zemědělských plodin v prostoru meziřadí a příkmenného pásu není povolena,
- v případě seče odstraní pokosenou biomasu z půdního blok/dílu půdního bloku,
- ponechá každoročně **8 - 10 % rozlohy sadu bez mechanické úpravy** provádí v návaznosti na zvolenou pěstební technologii pravidelný řez korun ovocných stromů a keřů do 15. srpna kalendářního roku,
- **neprovádí v těchto sadech pastvu hospodářských ani jiných zvířat**,
- v souladu s pěstební technologií zajistí **oporu a ochranu proti okusu u nově vysazovaných stromů**.

Sady ostatní

Žadatel žádající o podporu hospodaření v ovocných sadech obhospodařovaných v režimu **sady ostatní** dodržuje minimálně tyto postupy:

- podporu žádá na půdní blok/díl půdního bloku **s kulturou sad**, na nichž se nachází rovnoměrně rozložená výsadba ovocných stromů, nebo ovocných keřů, v minimální hustotě **100 ks ovocných stromů**, nebo 600 ks ovocných keřů na hektar, za sad ostatní ve smyslu tohoto managementu nelze uznat výsadbu podnoží, s výjimkou druhů uvedených v příloze č. XY *seznam druhů ovocných stromů a keřů pěstovaných z podnoží*,
- **každoročně sklídí a odveze produkci ovoce ze sadu**, s výjimkou případů fytosanitárních opatření,
- **zajistí mechanickou údržbu, nebo spasení bylinného pokryvu meziřadí a příkmenného pásu do 31. srpna**, pokud se zde **nachází bylinný porost, pobyt jiných než hospodářských zvířat v sadu není povolen**,

Sady ostatní

- v případě pastvy zajistí stromy proti **poškození pasenými zvířaty**,
- v případě **produkce jiných zemědělských plodin v meziřadí** zajistí nepoškození ovocných stromů,
- v případě **seče odstraní pokosenou biomasu** z půdního bloku/dílu půdního bloku,
- ponechá **každoročně 8 - 10 % rozlohy sadu bez mechanické úpravy**,
- provádí v návaznosti na zvolenou pěstební technologii **pravidelný řez korun ovocných stromů a keřů** do 15. srpna kalendářního roku,
- v souladu s pěstební technologií zajistí **oporu a ochranu proti okusu u nově vysazovaných stromů**.

Orná půda

- **Management Orná půda**
 - Předmětem podpory je půdní blok/díl půdního bloku s kulturou orná půda evidovaný v evidenci zemědělské půdy na žadatele vedený v EZ
- Žadatel v žádosti o dotaci uvede, zda žádá o dotaci na:
- pěstování zeleniny a speciálních bylin, nebo
 - na pěstování trav na semeno na orné půdě, nebo
 - na ornou půdu ostatní, nebo
 - ornou půdu, na které žadatel provádí odplevelení dočasným zatravněním orné půdy, nebo
 - ornou půdu, na které žadatel provádí odplevelení dočasným úhorem.

Orná půda

- Žadatel žádající o dotaci na **pěstování zeleniny a speciálních bylin** nebo **ostatních plodin na orné půdě** je povinen **na min. 20% výměry orné půdy obhospodařované žadatelem** pěstovat v průběhu kalendářního roku zlepšující netržní plodiny, pokud se nejedná o žadatele obhospodařující půdní bloky/díly půdních bloků s kulturou orná půda do souhrnné výměry 5ha.
- Za zlepšující netržní plodiny jsou pro účel tohoto opatření považovány leguminozy s převážným zastoupením luskovin, jetelotravní směsky, hořčice ve směsi s leguminozami, svazenka a **vojtěška**,

Sady krajinotvorné

Žadatel žádající o podporu hospodaření v ovocných sadech obhospodařovaných v režimu **krajinotvorný sad** dodržuje minimálně tyto postupy:

- podporu žádá pouze na půdní blok/díl půdního bloku s kulturou sad, na níž se nachází výsadba ovocných stromů,
- zajistí souvislý bylinný pokryv meziřadí a příkmenného pásu, „černý úhor“ není povolen,
- zajistí pokosení s odklizem hmoty nebo spasení bylinného pokryvu meziřadí a příkmenného pásu do 31. srpna, pastva jiných než hospodářských zvířat v sadu není povolena,
- v případě pastvy zajistí stromy proti poškození pasenými zvířaty,

Sady krajinotvorné

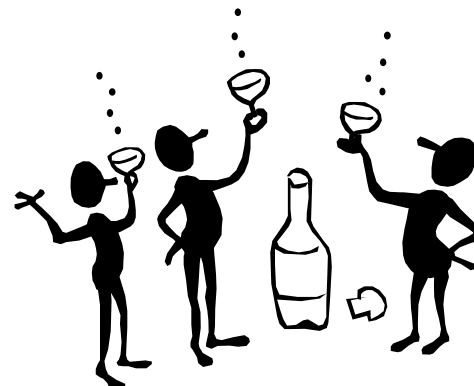

- **neprovádí mulčování** bylinného pokryvu meziřadí a příkmenného pásu,
- **v případě seče odstraní pokosenou biomasu z půdního bloku/dílu půdního bloku,**
- **ponechat 8 - 10 % rozlohy sadu bez mechanické úpravy,**
- **v souladu s pěstební technologií zajistí oporu a ochranu proti okusu u nově vysazovaných stromů,**
- **produkce jiných zemědělských plodin v meziřadí sadu není povolena.**

Závěr

- Diskuse
- Děkuji za pozornost!

Kontakt: **p.marada@quick.cz** **tel: 602 578 784**

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí